

Anne-Marie Hooyberghs

Vanaf het eerste moment
dat Karen het jongetje ziet,
loopt haar hart over

Stil verdriet

Roman

STIL VERDRIET

Van Anne-Marie Hooyberghs verschenen bij
Uitgeverij Zomer & Keuning o.a.

Op zoek naar mijn zusje
Bewijs het maar
Het kind en de zwerver
Als het hart spreekt
Anna's reis

Anne-Marie Hooyberghs

Stil verdriet

Uitgeverij Zomer & Keuning

ISBN 9789020540772
ISBN e-book 9789020540789
ISBN Grote Letter 9789020540796
NUR 344

© 2021 Uitgeverij Zomer & Keuning
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Liesbeth Thomas, t4design

www.romanserie.nl
amhooyberghs.wordpress.com

Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij Zomer & Keuning vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke wijze om te gaan met natuurlijke bronnen. De papieren editie van dit boek is daarom gedrukt op papier waarbij zeker is dat de productie ervan niet heeft geleid tot bosvernietiging.

1.

Karen probeerde het kind te sussen voor het tot een uitbarsting zou komen, maar zijn gejammer ging al vlug over in een schrill gekrijs en zijn krampachtige lijfje veranderde in een vat vol angst en agressie, met kille, starre ogen die niet langer voor rede vatbaar waren. Het jongetje begon als een furie om zich heen te slaan. Hij sloeg en schopte tegen stoelen, speelgoed, kasten, muren en iedereen die in de weg stond, ongevoelig voor de pijn die het ongetwijfeld moest veroorzaken. Karen had nu al haar kracht nodig om de armen van de jongen als een bankschroef tegen zijn lichaam te drukken, zodat hij haar niet meer kon slaan. Ze tilde hem op, met zijn van woede wriemelende rug strak tegen haar aan gedrukt, en nam hem zo mee naar een stoel, waar ze, zonder haar greep te verslappen, ging zitten op een manier waardoor ook zijn nog steeds schoppende benen haar niet meer zo erg konden raken.

‘Rustig, Maxim, het is in orde. Je hoeft niet bang te zijn.’ Ze sprak zacht op de kleine jongen in. Zijn achterhoofd, met de korte, donkere haren, wreef hard en heftig tegen haar aan alsof hij niet wilde toegeven aan de angsten die zijn kleine kinderlijf teisterden. ‘Sstt! Je bent veilig, lieverd.’ Ze bleef rustig op hem inpraten en wiegde lichtjes heen en weer, net zolang tot ze de weerstand uiteindelijk voelde breken. Het gekrijs verstomde en een paar droge snikken kwamen ervoor in de plaats. Zijn lichaampje verslapte.

Ze wist nu dat het ergste voorbij was. Ze liet haar greep wat lossen, zette hem zijdelings op haar schoot, drukte zijn hoofdje tegen haar schouder en sloeg troostend haar armen om hem heen zonder met het wiegen te stoppen. Het jongetje begon te huilen. Stil, haast onhoorbaar, maar ze voelde zijn

warme tranen door haar jurk heen dringen. Met een oneindig teder gebaar legde ze haar wang op het kinderhoofdje, alsof ze het met heel haar lichaam wilde beschermen. Ze wist niet wat Maxim had meegemaakt, daar werd met geen woord over gerept, maar uit alles begreep ze dat de eerste jaren van zijn prille leventje een gevecht waren geweest om te overleven. Toen ze hem hier in het opvangtehuis hadden binnengebracht, was hij meer dood dan levend geweest. Vel over been, schichtige grote, bruine ogen, kneuzingen en schrammen, een oude polsbreuk, verkommerd, vies, vol luizen en met een hart dat nooit enige vorm van liefde of tederheid had gekend. In de tien maanden dat hij hier was, was zijn lichaampje hersteld en hij zag er nu uit als een normale, gezonde jongen, al was hij klein en tener en konden ze hem met gemak een aantal jaren jonger schatten dan de zeven jaar die hij nu was. Maar de aanvallen bleven geregeld komen. Zijn lichaam was geheeld, maar zijn geest was onherroepelijk beschadigd, en het zou ongetwijfeld jaren duren voordat hij met deze terugkerende pijn en angst kon leren leven.

Karen had moeite om haar eigen tranen te bedwingen. Ze begreep niet hoe het mogelijk was dat een onschuldig en kwetsbaar kind zo mishandeld kon worden. Ze drukte nog een zoen op zijn hoofdje en fluisterde zacht dat hij een lieverdje was en dat ze hem graag zag en nog meer van die troostende, opbeurende woorden. Even later droogde Maxim zijn tranen aan haar jurk, maakte zich met een zucht van haar los, veegde met zijn mouw het snot van zijn neus, gleeed van haar schoot af en ging weer naar de andere kinderen toe om zijn spel te hervatten. De strijd met zijn verleden was weer voor even voorbij.

Toen Karen opkeek, schrok ze heftig bij het zien van een gestalte in de deuropening. Ze haalde opgelucht adem toen ze zag dat het haar collega Kato Huysmans was, die leunend tegen de deurstijl en met haar armen over elkaar naar haar stond te kijken. Kato was achtentwintig, lang, slank en ze had rood, golvend haar dat ze achter haar hoofd in een staart bij elkaar hield. Het was zaterdagmiddag en Karens laatste dag van een zware werkweek. Nu zou Kato het van

haar overnemen. Ze hadden afgesproken dat ze telkens iets vroeger naar hun werk zouden komen, zodat ze een soort overlapmoment hadden waarin ze het wel en wee van de kinderen konden bespreken en ook om nog even met elkaar te kunnen praten over hun eigen leven. Ze blikte op de klok die boven Kato's hoofd hing en constateerde dat haar werk er inderdaad bijna op zat.

Kato maakte zich los uit de deuropening en kwam de kamer verder in. 'Zo te zien was het weer hommeles met Maxim?' vroeg ze. Ze wachtte echter niet op Karens antwoord en ging gewoon verder. 'Ik zag hoe je hem behandelde, Karen. Als de zusters zouden weten dat je hem op je schoot hebt gezet en hem knuffelde, dan zwaait er wat voor je. Je weet dat ze eisen dat we de kinderen met ijzeren hand opvoeden en hun de nodige discipline bijbrengen, en daar hoort beslist geen geknuffel bij. Maar ik moet toegeven dat het blijkbaar wel resultaten afwerpt. Ik zet hem gewoon in het berghok en laat hem uitrazen, zoals de zusters het me opgedragen hebben. Ook efficiënt, maar het duurt soms uren voordat hij gekalmeerd is. Jouw aanpak heeft blijkbaar meer resultaat.'

'Soms werpt een zachte aanpak meer vruchten af dan straffen en dwingen, Kato. Helaas zien de zusters dat niet zo.'

'Tja, vertel mij wat! Sinds ik zelf een kind heb, weet ik nog beter wat deze stumpers moeten missen. Toch hebben ze een sterke hand en discipline nodig door alles wat ze hebben meegemaakt. Met alleen maar knuffels bereiken we hier niets.'

'Daar heb je gelijk in, Kato. Maar een beetje liefde en laten voelen dat je om hen geeft is toch ook een noodzaak?'

'Voor ons wel. De zusters van de Voorziening denken daar echter anders over. En daar moeder-overste onze baas is, moeten we haar regels en eisen respecteren en uitvoeren. Ook al is dat niet zoals wij dat wensen. Je weet dat je mij kunt vertrouwen en dat ik zelfs opkijk tegen de manier waarop jij met deze kinderen omgaat. Maar zorg ervoor dat de zusters het niet merken, of het zou je je baan weleens kunnen kosten.'

'Ik begrijp de zusters niet, Kato. We leven toch niet meer in de middeleeuwen? Je kunt toch niet anders dan om deze kinderen geven als je dag en nacht bij hen bent? Wat is er

dan mis met een knuffel op zijn tijd?’

Karen kende de strenge eisen van moeder-overste maar al te goed. Lichamelijk contact moest zo veel mogelijk vermeden worden, en knuffels of betuttelen werd in haar ogen zelfs als zondig beschouwd. Een goede verzorging en een strenge discipline waren volgens haar efficiënt en meer dan voldoende, en daar moesten ze zich aan houden. Kinderen die uit een moeilijke thuissituatie kwamen, hadden soms inderdaad een harde hand nodig, maar wat hun vooral ontbrak, was liefde, en die liefde was volgens Karen al net zo belangrijk als de discipline die nodig was om een kind in rechte banen te leiden.

‘Dat klopt,’ reageerde Kato. ‘Maar de wil van moeder-overste is wet en daar moeten we nu eenmaal naar handelen. Maar er zou weleens verandering op komst kunnen zijn. Zoals je weet heeft de dienst Kind en Gezin ook heel wat in de melk te brokkelen wat dit opvangtehuis betreft, en ik heb van Isabelle vernomen dat de dienst van plan is om ons bijscholingen te laten volgen waarin het kind meer centraal staat en waarin men streeft naar een zo sterk mogelijke benadering van een gezinssituatie. Dat zou een totale ommezwaai kunnen worden.’

Net als Kato kende Karen Isabelle Herckmans. Ze werkte met de jongens van groep vier. Een kleine, gedrongen vrouw van middelbare leeftijd, ongehuwd, een beetje kwezelachtig, maar heel godvruchtig en daardoor goed bevriend met enkele zusters in het klooster. Dat was ook de reden waarom zij soms iets meer wist dan de andere begeleidsters.

De zusters van de Voorziening huisvestten kinderen van vier leeftijdsgroepen met telkens twee jaar verschil. Karen en Kato verzorgden de jongens uit de jongste groep van zes- tot achtjarigen, dan volgden de acht- tot tienjarigen, dan van tien tot twaalf en de oudste groep van twaalf tot veertien. In feite waren het acht groepen, omdat jongens en meisjes strikt gescheiden opgevoed moesten worden. Wanneer alle kinderen naar de eetzaal gebracht werden, gingen hun begeleidsters samen aan een tafel zitten die uitkeek op de rest van de zaal, zodat ze met elkaar konden praten en een oogje in het zeil

konden houden. Op die manier hoorden ze van elkaar hoe het eraan toeging in de andere groepen en konden ze de vorderingen volgen van de kinderen die naar een oudere groep zouden gaan. Ook leerden ze op die manier elkaar en hun thuissituatie kennen. Iedereen wist dat ze moesten oppassen wat ze Isabelle vertelden, omdat het anders weleens aan de nonnen doorgeseind kon worden, maar aan de andere kant konden ze ervan op aan dat ze niets vertelde zonder een kern van gegronde waarheid. Karen was blij om te horen dat de mentale gezondheid van deze kinderen eindelijk onder de loep werd genomen, al had ze haar twijfels of de zusters het wel zouden toestaan.

‘De zusters zitten erg vastgeroest in hun systeem. Ik twijfel er sterk aan of er wel iets van komt,’ zei ze dan ook.

‘Ze zullen wel moeten, Karen! De dienst Kind en Gezin staat boven hen. De zusters van de Voorziening moeten zich aan hun wetten aanpassen, net zo goed als wij dat moeten doen.’

‘O, als dat eens waar mocht zijn. Mijn hart gaat zo uit naar deze stakkerds.’

‘Ik vrees echter dat het nog niet op korte termijn is, Karen. Je weet hoe traag zulke molens werken. Bovendien is het wenselijk dat we niet te familiair worden, want deze kinderen eisen je helemaal op als je hun eenmaal een vinger gegeven hebt.’

‘Hoe zou je zelf zijn als je snakte naar wat liefde en genegenheid, Kato?’

Kato keek haar misprijzend aan. ‘Het zijn onze kinderen niet, Karen. Wacht maar tot je zelf een kind hebt. Dan zul je het verschil wel voelen. Ik geef ook om hen, stuk voor stuk, maar mijn eigen bloed is me veel meer waard.’

Karen keek weer op de klok. Weldra was het middag en dan moest Kato met hen naar de eetzaal. Gelukkig hoefden ze hier niet te koken. Dat namen de zusters voor hun rekening. Er was een ploeg nonnen om te koken, een ploeg voor het onderhoud en een ploeg voor de was- en de strijkvoorziening. Dat was nodig, want er waren meer dan honderd kinderen in het tehuis, allemaal van zes tot veertien jaar.

Kato en Karen hadden op dit ogenblik twaalf jongetjes tussen zes en acht jaar te verzorgen. Het was zwaar werk en het was helemaal niet gemakkelijk om als jonge, onervaren vrouw twaalf kinderen onder je hoede te krijgen. Bovendien was zeker de helft van deze kinderen getraumatiseerd, wat het dikwijls nog moeilijker maakte. Met zijn tweeën moesten ze de klok rond werken, heel de week door. Karen had van woensdag tot deze zaterdagmiddag gewerkt, zowel dag als nacht. Wel kregen ze elke weekdag van negen tot twaalf vrij tijdens de schooluren van de kinderen. Op die manier konden ze thuis ook hun huishoudelijk werk doen. 's Middags moesten ze in de keuken of in de wasruimte van het klooster helpen. Nietsdoen was niet aan de orde. Wanneer Kato zoals nu haar werk overnam, had Karen vrij tot woensdagochtend voor ze weer continu aan het werk moest. De kinderen konden immers niet alleen gelaten worden. Er moest altijd iemand bij hen zijn.

Op dit ogenblik waren er twaalf jongetjes, maar daar kon vlug verandering in komen. Er werden immers ook kinderen geplaatst van mensen die te arm waren om voor hun kinderen te zorgen. Vooral kinderen uit de steden. Dan werden ze hier opgenomen, omdat ze hier voldoende eten kregen en konden genieten van een goede scholing. Soms groeide het aantal aan tot meer dan vijftien kinderen, wat erg zwaar was om alleen te dragen. Sommige kinderen konden gelukkig na enkele maanden al terug naar hun ouders of hun familieleden, zodat ze maar voor korte tijd geplaatst werden, enkelen bleven jaren en de meeste kinderen tot hun veertiende, waarna ze naar een ander tehuis werden overgeplaatst.

Moeder-overste was de directieverantwoordelijke van het opvangtehuis. Het was een stevige, robuuste non van rond de vijftig, met een priemende blik, accuraat en streng, maar ook wel rechtvaardig. Alles wat de kinderen betrof, moest aan haar gerapporteerd worden, zelfs het kleinste akkefietje. Gelukkig liet moeder-overste zich maar één keer in de week en op vaste tijdstippen op de verschillende afdelingen zien om de toestand van de kinderen te bespreken, en dat vonden Karen en Kato prima. Dan voelden ze zich niet constant op

de vingers gekeken. Sommige zusters kwamen echter onverwachts binnen met een of andere smoes die schijnbaar de kinderen betrof. Waarschijnlijk door moeder-overste gestuurd om een oogje in het zeil te houden. Ze moesten dus constant op hun hoede zijn.

Karen wees naar de klok. 'Ik zie dat mijn tijd erop zit, Kato. Zal ik nog vlug Maxims woede-uitbarsting optekenen of doe jij het straks?'

'Doe jij maar, Karen. Jij kunt het beste omschrijven hoe de jongen reageerde. Als je maar niet opschrijft wat ik heb gezien, want dan heb je hommeles.'

Karen grinnikte. 'Misschien krijgt moeder-overste dan wel een hartaanval,' grapte ze, maar ze begreep best wat Kato bedoelde. De zusters waren heel streng wat hun opvoedingsprincipes betrof.

Karen nam een dik schrift en een balpen uit een tafelschuif en begon haar aantekeningen erin op te schrijven. Dit 'logboek', zoals ze het noemde, was handig. Op deze manier konden ze lezen wat er gedurende hun afwezigheid was gebeurd en had moeder-overste al de informatie die zij nodig had.

Het duurde niet zo lang voordat ze alles op het papier had staan. Daarna wenste ze Kato veel succes met de bende, en trok ze de deur van het opvangtehuis achter zich dicht. Buiten haalde ze diep adem. Ondanks het feit dat ze veel om deze kinderen gaf, was ze telkens blij om aan haar vrije dagen te beginnen. Ze voelde zich uitgeput en verlangde ernaar om bij Michiel te zijn. Hij had deze week de vroege dienst, en ze had hem dus ook niet in haar vrije uren te zien gekregen. Hij hoefde gelukkig op zaterdag niet te werken en ze wist dat hij op haar zat te wachten.

Ze nam haar fiets uit de fietsenstalling en genoot van de korte rit naar huis. De lente zat in de lucht, en dat was goed merkbaar aan de frisgroene knoppen die aan de bomen verschenen en aan de paardenbloemen en madeliefjes die overal tussen het gras opschoten. Het werd tijd ook. Het was al midden april en na een koude, lange winter snakten mens en dier naar wat warmte en het ontluikende leven van de lente.

Ver hoefde ze niet te fietsen, nog niet eens een volle drie kilometer. Het huis waar Michiel en zij woonden, stond net over de grens tussen de dorpen Blauberg en Averbode. Ze kon de kerktoren van de Abdij van Averbode vanuit haar tuintje zien staan, en als ze zich omdraaide, kon ze in de winter, tussen de kale boomkruinen door, het hoogste topje van de spitse toren van de kerk in Blauberg zien. Zij en Michiel waren een jaar geleden getrouwd en naar dit huurhuis getrokken. Ze moesten wel trouwen, want samenhouden zonder getrouwd te zijn, zou de mensen te erg choqueren.

Ze moest even grinniken om deze gedachte. Zelfs nu, in 1973, waren de mensen nog altijd bekrompen en hielden ze zich krampachtig vast aan de norm: eerst trouwen en dan samenwonen. Alsof een trouwboekje ervoor kon zorgen dat de mensen bij elkaar bleven. Niet dat ze niet graag met Michiel getrouwd was, ze hield ontzettend veel van hem, maar het principe, de noodzaak van het getrouwd zijn, ontbrak bij haar volledig. Als je van elkaar hield, dan bleef je bij elkaar met of zonder boterbriefje, en als je niet meer van elkaar hield, dan moest je ook weer kunnen weggaan, dat was haar stelling. Ze wist dat Michiel daar niet zo zwart-wit tegenover stond. Hij had zijn twijfels, maar liet haar vrij in haar overtuigen.

Het duurde niet lang voor ze thuis was. De voorzijde van het huis bestond uit een deur met een raam aan beide zijden en daarboven nog twee kleinere ramen in de spits toelopende gevelstenen waarboven een zadeldak met pannen zichtbaar was. Het was een oud huis en niet erg groot, maar groot genoeg voor hen beiden en de huurprijs was niet hoog, zodat ze flink konden sparen om binnen een aantal jaren een eigen huis te kopen. Ze had het knus ingericht met een mooi bankstel aan, tafel en stoelen, zachte, felgekleurde kussens en enkele groene planten op strategische plaatsen.

Ze trof Michiel de krant lezend op het bankstel, diep weggezonden tussen de kussens. Toen ze binnenkwam, deed hij de krant omlaag. ‘Hallo, liefje. Wat heerlijk om je te zien.’

Karen plofte naast hem neer en drukte een zoen op zijn mond. ‘Vind ik ook, Michiel. Ik heb je gemist.’

‘Ik jou ook. Ik kan er nog altijd moeilijk aan wennen om

alleen te slapen. Het bed lijkt zo leeg en koud zonder jou.'

'Zielenpoot! Jij kunt in ieder geval nog rustig slapen. Mijn nachten worden geregeld verstoord door nachtmerries, slaapwandelingen of plasmomenten van de kinderen.'

Hij trok haar bij zich op schoot zodat de krant kraakte en knisperde onder haar gewicht. 'In ieder geval ben ik verschrikkelijk blij dat je er weer bent, niet alleen voor het bed, maar ook voor het eten. Ik heb honger als een paard.' Hij grinnikte en gaf plagend een zoen op haar neus.

'De keuken staat nochtans uitnodigend op je te wachten, Michiel. Ik hou je niet tegen,' kaatste ze lachend terug.

'Je weet dat ik niet kan koken, Karen. Ik breng er echt niets van terecht. Gelukkig mag je elke ochtend naar huis komen, zodat ik niet van de honger hoef om te komen, anders was ik allang een skelet geweest. Misschien kun je me mijn tekortkoming vergeven als ik zeg dat ik heel veel van je hou.' Om zijn woorden kracht bij te zetten, begon hij haar gezicht met zoenen te bedekken.

Karen schaterlachte en maakte zich met veel moeite van hem los. 'Oké. Oké. Ik vergeef het je. Dan zal ik nu maar aan het eten beginnen, anders gaat mijn paard dood van de honger.' Ze begaf zich lachend naar de keuken.

'Ik heb al wel de aardappelen voor je geschild,' riep hij haar nog achterna. In plaats van de krant weer op te pakken, bleef hij naar haar kijken. Wat zag ze er toch weer stralend uit. Karen Lintermans beseftte niet half hoe mooi ze was, ging het door hem heen. Met haar halflange blonde haar, haar blauwe ogen omzoomd met donkere wimpers en haar slanke lichaam met rondingen op die plaatsen waar vrouwen rond hoorden te zijn, was zij een meer dan bevallige verschijning. Dat was hem meteen opgevallen toen hij haar voor het eerst zag, maar het waren haar zachte en warme karakter en haar lieve glimlach waarvoor hij als een blok gevallen was. Hij had er nog geen seconde spijt van gehad, en hij zou zich geen betere vrouw kunnen wensen.

In een impuls legde hij de gekreukte krant opzij en ging naar haar toe. Ze stond roosjes bloemkool te wassen in de gootsteen, toen hij achter haar ging staan, zijn armen om

haar heen sloeg en een strelende zoen in haar nek drukte. 'Ik hou van je, liefje,' fluisterde hij zacht. 'Zal ik de tafel alvast dekken?'

Ze draaide haar hoofd naar hem toe. 'Graag, Michiel. Ik heb ook gezien dat je het wasgoed buiten te drogen hebt gehangen. Dat is fijn.'

Hij grinnikte. 'Ik kan wel niet koken, maar andere dingen kan ik heus wel. Het is niet meer dan normaal dat we elkaar helpen als we samen ook buitenhuis werken. Ik voel me zeker niet te beroerd, zoals sommigen van mijn werkcollega's, om een handje in het huishouden toe te steken.'

'Daar ben ik blij om en dat kan ik alleen maar toejuichen. Hoe was het trouwens op je werk?' Karens handen werkten routineus verder terwijl ze deze vraag stelde.

'Goed. Wel wat woorden gehad met de nieuwe knaap die eergisteren begonnen is. Hij probeert zich zo veel mogelijk aan het werk te onttrekken en het naar de anderen toe te schuiven, maar zo werkt het niet en dat heeft hij van me te horen gekregen. Ik ben benieuwd hoe hij zich maandag zal gedragen.'

Karen beseftte dat Michiel het niet gemakkelijk had. Als ploegbaas in een grote metaalfabriek moest hij zowel zijn bazen tevredenstellen als de mensen die hij aan het werk moest zetten.

'En hoe was jouw dag?'

Karen zette de kookpotten met de aardappelen en de groenten op het vuur. 'Druk,' zei ze terwijl ze een pan nam en een pakje met karbonaden uit de ijskast haalde. 'Op de valreep nog problemen gehad met Maxim. Hij had weer een woede-uitbarsting. Ik vind het zo naar voor hem, Michiel. Dat kind is voor het leven getekend.'

Michiel legde het bestek op de tafel en keek over zijn schouder naar haar. 'Ik weet hoe het leed van die kinderen aan je vreet en dat je alles wilt doen om hen te helpen, maar tegenover hun psychisch lijden sta zelfs jij machteloos, Karen.'

'Ik kan inderdaad niet wegnemen wat ze hebben meege maakt, maar ik kan hun de liefde geven die ze zo missen. Ik ben ervan overtuigd dat het hen sterker maakt.'

‘Je weet dat de zusters je dit niet in dank zullen afnemen, liefde, en je moet goed beseffen dat deze kinderen op de een of andere manier weer uit je leven verdwijnen. Te veel tegenwoordigheid voor hen kan je zuur te staan komen. Bovendien moet je zorgen dat je nog wat liefde overhoudt voor onze eigen kinderen.’

Ze draaide zich naar hem toe, haar ogen peilend op hem gericht. ‘Hoor ik daar een bedekte kinderwens? Ik dacht dat we nog een aantal jaren zouden wachten?’

Hij knikte en schudde daarna haast dadelijk zijn hoofd. ‘Sinds mijn zus twee maanden geleden haar tweede kindje heeft gekregen, begint het bij mij toch te kriebelen. De driejarige Daan is een schat en Pietertje is zo’n prachtige baby. Ik vraag me af waarom we nog een aantal jaren zouden wachten? We zijn er oud genoeg voor, Karen. Je moet er trouwens op zijn minst nog negen maanden bij tellen voor er sowieso een kind kan zijn. Dan zijn we allebei de vijfentwintig al voorbij. Bovendien klaag jij steeds dat de anticonceptiepil je hoofdpijn en een gezwollen gevoel bezorgt. Als we aan kinderen beginnen, hoef jij die vervelende pillen niet langer te nemen.’

Karen was er even stil van. Het was waar wat hij zei. De anticonceptiepil werkte efficiënt, dat wel, maar die was nog vrij nieuw en had vervelende bijwerkingen, met veel hoofdpijn tot gevolg. Bovendien was anticonceptie nog niet ingeburgerd en werd deze medicatie door de kerk en door de oudere mensen verguisd, zodat men er haast niet openlijk over kon praten. Maar de jongere generatie maakte er desondanks gretig gebruik van. Zij wilden niet langer gedwongen worden om een vrouw aan de haard te zijn met een kroostrijk gezin. Zij wilden hun vrijheid en hun recht om hun eigen leven te kiezen. Ze zou het echter een opluchting vinden als ze deze pillen niet langer hoefde te slikken. Maar de gedachte aan een kind liet het verleden weer opdoemen. Wat als het weer mis zou gaan?

‘Ik... ik weet niet of ik het aankan,’ zei ze uiteindelijk zacht.

Hij ging naar haar toe en nam haar in zijn armen. ‘Ik beseef wat er door je heen gaat en dat het toen verschrikkelijk voor je moet zijn geweest, maar het is ondertussen zes jaar

geleden, Karen. Probeer het alsjeblieft van je af te zetten. We kunnen het niet blijven uitstellen omwille van wat je hebt meegemaakt. Het is tijd om een nieuwe start te maken. Ik weet zeker dat onze baby de pijn in je hart kan verlichten, maar je moet het wel een kans geven.'

Ze schudde in twijfel haar hoofd. 'Ik weet het niet. Het lijkt wel alsof mijn hart er nog niet aan toe is.'

'Wanneer dan wel? Je hebt al zes jaar gerouwd, het is goed dat er eindelijk een einde komt aan je verdriet.'

'Het is vooral de onzekerheid die aan me knaagt, Michiel.'

'Het is niet jouw fout dat het kind toen bij de geboorte is gestorven, Karen.'

'Is dat wel zo? Is hij wel gestorven?'

Hij zuchtte diep en boog zijn hoofd in een machteloos gebaar. 'Laat het los, Karen. Ik herinner me nog goed de dag dat jij me je verhaal vertelde. Ik was er zo van aangedaan en geschrokken dat ik een paar dagen nodig had om het te verwerken. Maar toen besepte ik wel hoe erg het voor jou geweest moest zijn om alleen omringd door vreemde mensen je kind op de wereld te zetten, een kind dat je met heel je hart wilde omarmen, maar waar je helaas geen kans voor kreeg. Enkele weken nadat je me dat alles verteld had, zijn we samen naar dat hospitaal gereden, weet je nog, en we hebben de zusters gevraagd of we het geboortebewijs en het overlijdensbericht van je zoontje konden bekijken. Ze konden ons niet helpen omdat een deel van hun boekhouding in een kleine brand verloren was geraakt, helaas ook jouw dossier. Maar ze konden ons wel vertellen dat er regelmatig kinderen stierven bij de geboorte en dat we ervan overtuigd konden zijn dat de baby inderdaad in het kraambed gebleven was. Er is geen enkele reden om het niet te geloven.'

'Volgens mij wel. Waarom hebben ze me toen verdoofd tijdens de bevalling? Dat is toch niet normaal?'

'De nonnen hebben gezegd dat jij je dat maar verbeeldde, dat het waarschijnlijk door de uitputting kwam. Laat het los, alsjeblieft. Kwel jezelf niet langer. Dat kan volgens mij het best door je hart weer open te stellen voor een nieuwe baby. Onze baby! Beeld je eens in, een klein wondertje dat half op

jou en half op mij lijkt. Geef toe, dat kan niet anders dan een prachtige baby zijn.'

Hij drukte een zoen op de kruin van haar hoofd, liet haar weer los en ging verder met tafeldekken. Voor hem was het hiermee gezegd. Karen had hem in het begin van hun relatie verteld wat er met haar in het verleden was gebeurd. Ze wilde eerlijk tegen hem zijn en geen geheimen voor hem hebben, en dat had hij erg gewaardeerd. Het had hem aangegrepen en geschokt, maar het had zijn liefde voor haar niet verminderd. Hij had gedacht dat ze heel het voorval een plaats kon geven en verder kon gaan, maar niets was minder waar. Ze bleef erover piekeren, en nu kwam zelfs hun kindwens in het gedrang. Hij maakte zich zorgen, en hij was ervan overtuigd dat een baby haar verdriet uiteindelijk zou kunnen wegnemen. Maar daarvoor moesten ze wel met zijn tweeën zijn.

Karen draaide zich weer naar het vuur toe en smolt boter in de pan, haar gedachten nog bij het gesprek. Voor haar lag het veel moeilijker om heel het voorval van zich af te schuiven alsof het niets was geweest. Voor haar was het realiteit, het was háár kind dat toen was geboren. Natuurlijk was het voor Michiel gemakkelijker om eroverheen te komen. Hij had geen band met dat jongetje. Maar zij had het negen maanden gedragen, zij had het gekoesterd, zij had ernaar uitgekeken om het in haar armen te houden en om er met heel haar hart en ziel van te houden.

Ze blikte naar Michiel. Ze vond hem knap met zijn kastanjekeurige haar, zijn karaktervolle kin en zachte bruine ogen. Hij was inderdaad net zo oud als zij. Nou ja, een maandje ouder, maar dat kon je niet tellen. De meeste paartjes hadden op deze leeftijd al één kind, sommige zelfs twee. Er werd in deze tijd nu eenmaal jong getrouwd en jong aan kinderen begonnen. De gedachte dat hun zoon of dochtertje op Michiel zou lijken, verwarmde haar hart en deed het sneller slaan. Ze was ervan overtuigd dat ze hun kindje met heel haar hart en ziel zou liefhebben, maar zou het de pijn kunnen verzachten? De constante kwelling van de onwetendheid kunnen wegnemen?

Het vlees siste toen ze het in de pan legde en ze bleef er

even naar kijken terwijl haar gedachten wegzweefden naar die vreselijke periode in haar leven.

Ze was nog net geen achttien toen ze ontdekte dat ze zwanger was van haar toenmalige vriend. Ze dacht dat hij van haar hield, maar zodra hij een paar keer het bed met haar had gedeeld, wilde hij niets meer van haar weten. Ze was kapot geweest van liefdesverdriet, zodat het enkele maanden aansleepte voordat ze ontdekte dat ze zwanger was, en nog een maand voordat ze het noodgedwongen aan haar ouders durfde te vertellen. Trouwen met de man in kwestie was toen uitgesloten. Karen wilde hem niet langer, en het was niet bepaald iemand die de goedkeuring van haar ouders kreeg. Haar vader had zich afgevraagd wat haar bezielde had om met dat stuk onbenul naar bed te gaan, en haar moeder had gejammerd en gehuild om de schande die nu ongetwijfeld over hen heen zou komen. Haar moeder probeerde haar kininepillen te laten slikken in de hoop een miskraam op te wekken, maar dat had ze geschokt geweigerd. Nu ze eenmaal goed beseftte dat ze zwanger was, wilde ze het kind ook houden. Het groeide tenslotte in háár buik, werd gevoed met háár bloed en had in haar ogen niets meer te maken met de man die het verwekt had. Bovendien was ze achttien, oud genoeg om werk te zoeken en voor een kind te zorgen.

Maar daar dachten haar ouders anders over. In hun ogen was het een schande, een doodzonde en een smet op hun leven. Hun enig kind stond op het punt om verder te studeren in de farmacie, om in haar vaders voetsporen te treden, en nu zou haar zwangerschap roet in het eten gooien! Bovendien werden ze als apotheker en apothekersvrouw gerespecteerd in het dorp, en nu zouden ze met de vinger worden nagewezen. Het feit dat Karen haar studie moest stopzetten omwille van haar zwangerschap en de druk van de schande, konden en wilden ze niet aanvaarden. Wat zouden de mensen wel niet denken? Hun dochter zwanger van een nietsnut! Nee, dat kon niet! Niemand mocht het weten. Ze wilden kost wat kost de schande van zich afwenden. Voor een abortus was het al te laat, er restte hun dus niets anders dan het kind na de geboorte weg te doen.

Karen herinnerde zich maar al te goed hoe haar ouders haast elke dag op haar inhakten, hoe ze haar inwreven dat deze bastaard haar leven zou vernietigen en dat van hen te gronde zou richten. Alles haalden ze uit de kast om haar ervan te overtuigen dit kind weg te doen. De pastoor werd erbij gehaald, en hij liet haar duidelijk voelen dat ze een doodzonde had begaan, dat het haar schuld was en dat ze niet geschikt was om een kind groot te brengen. Ze moest boeten voor haar zonden. Ze werd gemanipuleerd en met schuldgevoelens opgezadeld.

Karen slikte en voelde de tranen weer in haar ogen komen. De druk van haar ouders, van de samenleving en van de kerk was zo groot geweest dat ze geen kant meer op kon. Zodra ze murw genoeg was en voordat iedereen de zwangerschap aan haar kon merken, brachten haar ouders haar naar een dorp dat Lommel heette, en zetten haar daar af aan een groot gebouw met de naam Tamar. Het was een instelling voor zwangere vrouwen, onder de hoede van een congregatie nonnen, waar ze in alle discretie kon verblijven. Daar moest ze werken voor haar kost en inwoning, vooral naai- en strijkwerk, tot de bevalling zich zou inzetten. Haar ouders zouden ondertussen familie en vrienden wijsmaken dat ze voor een halfjaar bij een in Frankrijk wonende tante logeerde om haar in haar kledingwinkel te helpen en om ondertussen de Franse taal wat bij te schaven, voordat ze aan haar verdere studies begon.

Bij aankomst in Tamar had Karen een document moeten ondertekenen. Ze besepte toen niet dat ze met die handtekening afstand deed van haar kind. Het ging om een gewone formaliteit, werd haar gezegd, om haar verblijf hier op te tekenen.

Naarmate de maanden voorbijgingen en ze de baby in haar buik meer en meer voelde bewegen, voelde ze de liefde voor dit ongeboren kind echter fel opflakkeren. Ze wilde haar baby niet langer voor adoptie afstaan. Ze besepte nu dat het haar hart zou breken. Dit kind had er niet om gevraagd om geboren te worden, maar het was er en het groeide onder haar hart en verwarmde haar gevoelens tot ze niet anders kon

dan het lief te hebben. Ze bracht de zusters op de hoogte van haar besluit. De nonnen probeerden haar om te praten, ze verwittigden haar ouders en ook zij kwamen om hun dochter te overtuigen om het kind toch af te staan, maar ze had deze keer geen krimp toegegeven. Ze wilde het kind houden.

Toen haar ouders voelden dat hun smeekbeden of hun bevelen haar niet meer konden raken, gaven ze de strijd op. In Karens ogen tenminste, want later was ze erachter gekomen dat haar ouders met de nonnen een overeenkomst hadden gesloten, bekrachtigd door een gulle gift aan de congregatie.

In de ochtend van 3 juli 1967 zette de bevalling zich in en werd ze naar een hospitaal in Lommel gevoerd om te bevallen. Het duurde nog tot 's nachts voordat de barensweeën de geboorte aankondigden. Een lange, pijnlijke, eenzame dag. Zodra haar baby op het punt stond om geboren te worden, had een van de zusters haar een injectie in haar arm gegeven waardoor het besef van wat er rondom haar gebeurde afzwakte. Ze herinnerde zich als in een waas dat ze de baby had horen huilen en dat ze haar armen wilde uitstrekken om hem vast te houden, maar ze had de kracht niet gehad om haar armen op te tillen. Met een uiterste krachtsinspanning probeerde ze de verdoving de baas te blijven. Ze had een glimp van haar baby opgevangen toen de dokter de navelstreng had doorgeknipt en de naakte zuigeling aan een zuster gaf. Het was een jongetje, dat had ze duidelijk gezien, een jongetje met natte sliertjes donker haar op zijn hoofdje, en hij krijste schrill en luid alsof hij niet van zijn moeder weggerukt wilde worden. Toen was het donker geworden en was ze zich van niets meer bewust geweest.

Toen ze even later weer was bijgekomen, lag ze in een bed en ze had duizelig haar hoofd opgetild om om zich heen te kijken. Er waren nog meer bedden, gevuld met moeders met zuigelingen aan de borst of in een wiegje naast hun bed. Met een schok werd ze terug naar de werkelijkheid geslingerd. Haar ogen hadden angstig van links naar rechts gekeken op zoek naar het wiegje waarin haar pasgeboren zoontje lag, maar alles rondom haar bleef leeg. Waar was haar jongen? Wat hadden ze met hem gedaan? Ze was gaan gillen en

krijzen tot een van de zorgende zusters vlug naar haar toe kwam gesneld.

‘Waar is mijn baby?’ had ze wanhopig geschreeuwd.

De non had bedroefd haar hoofd geschud. ‘Jouw kindje heeft het niet gehaald, meisje. Het is gestorven vlak na de geboorte. Het spijt me, maar het was nu eenmaal Gods wil. Je kunt je er beter mee verzoenen.’ Na deze woorden was ze weer weggegaan, Karen overlatend aan een verdriet dat haar hart brak en haar hele wezen onderdompelde in een onbeschrijflijk leed. Ze kon niet aannemen dat hij dood was. Ze had hem horen huilen, ze had hem gezien. Hij leefde! Ze smeekte een andere non om het dode lichaampje van haar zoontje te mogen zien, om hem even in haar armen te kunnen houden, maar de non verzekerde haar dat de vrucht al begraven was en dat ze nu sterk moest zijn en haar lot moest dragen. Een dag later waren haar ouders naar het hospitaal gekomen en hadden ze haar weer mee naar huis genomen. Ze was gebroken van verdriet. Voor haar ouders zou alles nu weer in orde komen, en ze hoopten dat hun dochter dit voorval vlug van zich af kon zetten. Ze was nog jong en flexibel, ze kon weer uitkijken naar een mooie toekomst en de schande was van de familie afgewend.

Maar Karen ging door een hel. Ze kon maar niet wenen aan de gedachte dat haar zoontje dood was. De aanblik van dat glibberige, kleine roze lijfje stond op haar netvlies gebrand. Ze had hem gehoord en gezien en hij zag er gezond en sterk uit. De twijfel en de onzekerheid werden sterker naarmate de weken en maanden voorbijgingen. De gedachte dat ze niet zeker wist wat er met haar kind was gebeurd, maakte dat de pijn in haar borst alleen maar erger werd. Aan haar moeder had ze niet veel steun, zij was maar al te blij dat het kind het niet overleefd had, en dat stak ze niet onder stoelen of banken.

‘Wees blij dat het kind weg is, Karen,’ had ze op een dag kil gezegd. ‘Je was niet eens in staat geweest om het groot te brengen, laat staan om voldoende te verdienen om voor jou en je kind te kunnen zorgen. Als het niet gestorven was bij de geboorte, dan was het trouwens ook weg geweest. Je hebt

bij je aankomst in Tamar een papier ondertekend waarop je toestemming gaf voor adoptie, en wij hebben het eveneens getekend omdat je nog minderjarig was en wij onze zegen moesten geven.'

Karen had haar geschokt aangekeken. 'Ik heb geen toestemming gegeven om het kind van me weg te nemen, mama. Sterker nog: ik heb de nonnen én jou erop gewezen dat ik mijn kind absoluut wilde houden.'

'En dat hebben wij weer ontkracht. Papa en ik hadden de zusters de toestemming gegeven om het kind voor adoptie af te staan, ongeacht jouw wensen. We vonden dat je op dat moment niet in staat was om een goede beslissing te nemen. Het was voor je eigen welzijn, Karen. Dan was je weer vrij om je studies op te pakken en hoefde jij je nergens meer zorgen om te maken. Ik kan het je nu zeggen omdat het er toch niet meer toe doet. Het was niet eens nodig geweest. Probeer die ellendige periode nu maar te vergeten en ga verder met je leven. Er staat je nu niets meer in de weg.'

Die woorden hadden haar erg en diep gekwetst. Begreep haar moeder dan niet wat er door haar heen ging? Hoe de onzekerheid haar nu pas goed uit elkaar rukte? Het feit dat haar ouders de zusters toestemming hadden gegeven om het kind van haar weg te nemen met of zonder haar goedkeuring, maakte dat ze nog erger twijfelde aan de eerlijkheid van de nonnen. Het vergrootte ook de afstand tussen haar en haar ouders.

Toen ze zich na een aantal maanden mentaal sterk genoeg voelde, was ze, zonder haar ouders' medeweten, terug naar het hospitaal gegaan om te achterhalen wat er in werkelijkheid met haar kind was gebeurd. Ze moest zekerheid hebben, een bewijs, om het even wat. Maar de zuster die haar te woord stond, verzekerde haar nogmaals dat het kind in het kraambed was gestorven. Op haar vraag wat er met haar dode baby nadien was gebeurd, zei ze koudweg dat de ongedoopte doodgeboren vruchten aan de rand van het plaatselijke kerkhof werden begraven en dat het onbegonnen werk was om ernaar te zoeken, omdat er geen gedenkteken of steen of wat dan ook de plaats kon aangeven.

Karen was toch naar de begraafplaats gegaan, waar ze de grafdelver vroeg waar hij op 3 of 4 juli een doodgeboren jongetje had begraven. De oudere man had zijn hoofd geschud. Hij kon het zich niet herinneren. Hij wist niet eens zeker of hij op dat moment wel hier was. Er waren nog twee mannen die hielpen bij het graven delven. Hij wees naar een met onkruid begroeid stuk grond tegen de stenen muur van het kerkhof, waar de miskramen en ongedoopte mensen werden begraven. Op twee plaatsen waren nog sporen van omgewoelde aarde te zien, maar de rest was door weer en wind gelijkgemaakt en stond vol met onkruid.

Karen had naar de hoopjes aarde gewezen. ‘Kan het een van die graven zijn?’ had ze met een verstikte stem gevraagd.

De grafdelver had zijn hoofd geschud. ‘Nee, één ervan is van drie weken geleden, dat weet ik nog, en dat andere ziet er vrij nieuw uit. Van de tijd die jij aangeeft, is geen spoor meer te zien. Daar heeft de natuur het al terug overgenomen. Onkruid groeit nu eenmaal vlug.’ Daarna was hij weggegaan en bleef ze alleen en gebroken naar het stukje verwilderde land staren. Daar ergens lag haar zoontje onder de kille, koude aarde. Ze had hem niet eens in haar armen kunnen houden, hem niet eens kunnen zeggen hoeveel ze van hem hield. Ze voelde de tranen over haar wangen lopen. Hete, machteloze tranen die haar hart in stukken braken.

Nadien had ze enigszins aanvaard dat haar zoontje dood was. Ze moest wel, ze had geen andere keus, al bleef de aanblik van een roze, krijsende zuigeling op haar netvlies gebrand. Het leven ging verder. Maar in plaats van in haar vaders voetsporen te treden en voor apotheker te gaan studeren, koos ze ervoor om te gaan werken. Dat was zeer tegen de zin van haar ouders, die er alles aan deden om haar tot andere gedachten te brengen. Ze liet zich echter niet meer ompraten. Ze had op dat punt haar lesje wel geleerd.

Ze ging solliciteren in het opvangtehuis ‘Duinen en Heide’ dat sinds jaren in Averbode door de congregatie van de zusters van de Voorziening geleid werd. De aangroei van jonge novicen kende de laatste tijd een sterke terugloop, zodat de zusters enigszins gedwongen werden om jonge vrouwen uit

het dorp in dienst te nemen. Ze hadden immers buiten het opvangtehuis ook nog een klooster en een school te onderhouden. Daar waren heel wat werkkrachten voor nodig.

Toen Karen hoorde dat ze iemand zochten om een lege plaats in te vullen, had ze geen ogenblik gearzeld en was ze er dadelijk naartoe gegaan. Het feit dat ze een onberispelijke opvoeding had gehad en dat haar vader een gerespecteerde apotheker was, besliste al vlug in haar voordeel. Gelukkig waren de zusters niet op de hoogte dat ze in het verleden een kind had gebaard, want dat zou haar reputatie van 'onberispelijk' teniet hebben gedaan, en dan had ze deze baan wel kunnen vergeten.

Tot haar grote opluchting kon ze er dadelijk beginnen. Ze hoopte dat ze de verloren liefde voor haar zoontje aan deze kinderen kon geven. Daar had ze tot nu toe geen moment spijt van gehad, al was het in het begin erg zwaar om als achttienjarige jonge, onervaren vrouw in een groep van toen veertien verwaarloosde kinderen gedropt te worden. Maar het harde en zware werk verzachtte inderdaad haar verdriet, en ze kon goed met kinderen overweg, zodat ze al vlug haar draai had gevonden. Het misprijzen van haar ouders nam ze er gelaten bij. Ze konden zich niet verzoenen met de keuze van hun dochter. In hun ogen had ze een mooie toekomst vergooid, en er ontstond een onuitgesproken, kille kloof tussen hen, waardoor Karen zich buitengesloten en onbegrepen voelde.

Ze was dan ook verschrikkelijk blij toen ze drie jaar later Michiel leerde kennen en ze verliefd werden op elkaar. Haar ouders hadden hem tot haar grote verbazing zonder meer geaccepteerd. Waarschijnlijk hadden ze het opgegeven om hun dochter naar hun hand te zetten. In het begin was ze bang geweest om hem over haar verleden te vertellen, maar toch had ze er niet al te lang mee gewacht. Geheimen hoorden niet thuis in een gezonde relatie, vond ze. Hij moest weten dat ze jaren geleden een kind had gebaard, en ze bracht hem ook op de hoogte van haar nog steeds knagende onzekerheid wat er met dit kind was gebeurd. Tot haar grote opluchting was dat voor hem geen reden om de relatie stop te zetten.

Integendeel zelfs, hij was erg begaan met haar en hij stond erop om nogmaals met haar naar het hospitaal in Lommel te rijden om te achterhalen wat er toen gebeurd was. Helaas waren ze geen stap verder gekomen, maar het feit dat Michiel haar steunde en met haar meevoelde, maakte dat ze nog meer van hem hield.

Ze blikte naar de tussendeur waar ze Michiel weer lezend op de bank zag zitten. Er gleed een glimlach over haar gezicht. Ja, ze kon stellig zeggen dat ze ontzettend veel van hem hield. Kon ze hem dan een kind weigeren? Het werd tijd dat ze het verleden met haar zoontje begroef en dat ze haar hart weer openstelde voor een nieuw leven.

Ze haalde diep adem, alsof er een zware last van haar schouders viel. Ze moest ervoor gaan, voor haar en voor Michiels geluk. Ze mocht het niet langer blijven uitstellen.

Wat doe je als je
moederhart moet omgaan met
een verscheurende leegte?

Het is 1967 wanneer Karen Lintermans op achttienjarige leeftijd ongewenst zwanger wordt. Dan slaat het noodlot toe. Haar zoontje sterft vlak na de bevalling en Karens wereld stort in. Wanneer zes jaar later de zesjarige Liam Daems in het opvanghuis binnengebracht wordt, loopt Karens hart over van liefde. Ze wil hem koste wat kost een beter leven geven. Maar hoe?

De indrukwekkende roman *Stil verdriet* van Anne-Marie Hooyberghs gaat over het verlies van een kind en het gat dat dit in een moederhart slaat. Een aangrijpend verhaal over rouw en liefde.

Z&K

ISBN 978 90 2054 080 2 NUR 344

9 789020 540802

www.romanserie.nl